

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

A NEEDS ASSESSMENT OF ACADEMIC MANAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF
ENHANCING PRIMARY STUDENTS' PROBLEM SOLVING SKILLS

นางสาวกมลวรรณ เครือนิล *

Kamolwan Kruanin

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโท **

Asst. Prof. Chayapim Usaho, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดทักษะการแก้ปัญหาและการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากรณีโรงเรียนพญาไท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพญาไท จำนวน 69 คน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ความต้องการจำเป็นในภาพรวม คือ 0.257 ($PNI_{modified} = 0.257$) ทั้งนี้สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.797$) และมากที่สุด ($M = 4.777$) ตามลำดับ โดยผลการวิจัยนี้ทำให้โรงเรียนพญาไททราบถึงความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง

การทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาผลของการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหานั้นนักเรียนได้ปฏิบัติ และศึกษาผลของการจัดการศึกษาในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Graduate Student of Development Education Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: kamolwan.kru@chitraladaschool.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer of Development Education Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: chayapim.u@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

This study is a descriptive research and the purpose of this research is to assess the needs of academic management based on the concept of enhancing primary students' problem solving skills. The case study was conducted at Phyathai School. The research instruments used in this study were a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and $PNI_{modified}$. The informants were 69 teachers at Phyathai School

The findings showed that the overall present state and desirable state of the academic management based on the concept of enhancing students' problem solving skills were at a high level ($M = 3.797$) and the highest level ($M = 4.777$), respectively. The overall priority was 0.257 ($PNI_{modified} = 0.257$). The first priority was the developing of a school - curriculum. The second priority was the learning management. The third priority was the measurement and evaluation. The findings will make Phyathai School realize the needs of academic management for developing students' problem solving skills. This will impact students' learning directly.

Further research should study the result of developing a curriculum geared toward checking the results of problem solving and the results of the learning management particularly in enhancing primary students' problem solving skills.

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ / ทักษะการแก้ปัญหา / การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

KEYWORDS: ACADEMIC MANAGEMENT / PROBLEM SOLVING SKILL / ENHANCING PROBLEM SOLVING SKILL

บทนำ

“ทักษะการแก้ปัญหา” เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิต การพยายามที่จะแก้ปัญหาด้วยทักษะการแก้ปัญหาก็จะทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ต้นตัวในการเรียนรู้ปัญหา ผู้ที่แก้ปัญหาก็จะได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ รู้จักหาข้อมูลต่างๆมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา (สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, และ พรณี สินธพานนท์, 2552)

ทักษะการแก้ปัญหาก็เป็นประเด็นสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่ต้องปลูกฝังและพัฒนาให้แก่ผู้เรียน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) ตลอดจนเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาของมนุษย์ เพราะการแก้ปัญหามีจุดดีหลายประการ คือ การเสนอปัญหาที่ผู้เรียนสนใจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ฝึกฝนความสามารถในการแก้ปัญหามีระบบ นอกจากนี้การแก้ปัญหายังใช้กระบวนการกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยมากขึ้น และกล้าเผชิญกับปัญหา มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้ง เกิดความจำระยะยาว ซึ่งจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงทั้งในปัจจุบันและอนาคต ด้วยสาเหตุดังกล่าวทักษะการแก้ปัญหาก็เป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษา ด้วยแนวคิดว่าการพัฒนาสังคมไทยเพื่อให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น การพัฒนาคนนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นที่ยอมรับกันว่า ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพจะช่วยพัฒนาศักยภาพและความสามารถของคน ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ให้มีคุณภาพด้วย

การที่จะปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้นั้น จะต้องมีการจัดการศึกษาที่พัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักคิดและรู้จักแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่จัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้มีการกล่าวถึงเรื่อง Critical thinking and Problem solving และเป้าหมายที่ 3 สถานศึกษาทุกระดับสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีเป้าประสงค์คือผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิต และคุณลักษณะความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยเรื่องความสามารถในการแก้ปัญหา ของกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย

จากความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนพญาไทจึงได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ประกอบกับข้อเสนอแนะจากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2560 พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ควรจะพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิด ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาถึงงานของโรงเรียนที่มีหลักคือการจัดการศึกษาแก่นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารวิชาการซึ่งเป็นการดำเนินงานที่เป็นงานหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และเป็นงานที่ชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

งานด้านการบริหารวิชาการที่จะทำให้สถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีส่วนในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้แบ่งออกเป็นการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนแผนยุทธศาสตร์นำไปสู่ความสำเร็จตามต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะและความประพฤติที่ดี (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) เพราะฉะนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นการวิเคราะห์ความต้องการและกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาจะทำได้ด้วยการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีครูเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และการวัดและประเมินผลอันเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงานของนักเรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยพิจารณาจากกรอบแนวคิดในสามประเด็นคือ แนวคิดทักษะการแก้ปัญหา แนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และแนวคิดการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ประชากร คือ โรงเรียนพญาไท และผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพญาไท จำนวน 69 คน

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน มี 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยแบ่งองค์ประกอบการบริหารวิชาการ 3 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนพญาไทตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีและตำราต่างๆ ที่เกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหา การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และการบริหารวิชาการ

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

3) สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นที่ครอบคลุมขอบเขตตามกรอบแนวคิด

4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจ และปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา (Content validity) ความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Item objective congruence: IOC) และความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางด้านครุศาสตร์หรือทางด้านบริหารการศึกษา เป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี IOC (Item objective congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.50 และส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC < 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม พบว่า ข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน

105 ข้อ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 105 ข้อ มีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก

6) นำแบบสอบถามมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเห็นชอบในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และจัดพิมพ์แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้เก็บข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามผู้บริหาร 9 คนและครู 61 คน รวมทั้งหมด 70 ฉบับ ได้รับ คืน 69 ฉบับ ตรวจสอบแล้วมีแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 62 ฉบับ อัตราการตอบกลับ ร้อยละ 98.57

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์สภาพในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้วยดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI Modified (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) มีสูตร ดังนี้

$$\text{ความต้องการจำเป็น (PNI)} = \frac{\text{ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I)} - \text{ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)}}{\text{ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D)}}$$

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา โดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในภาพรวม

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.753$) ด้านการวัดและประเมินผล ($M = 3.797$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2) สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.794$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.824$)

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร (PNI = 0.284) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ (PNI = 0.281) และด้านการวัดและประเมินผล (PNI = 0.257)

ตาราง 1

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในภาพรวม

ข้อ	การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ค่า PNI	ลำดับความต้องการจำเป็น
		ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ		
1.	การพัฒนาหลักสูตร	3.756	0.613	มาก	4.824	0.431	มากที่สุด	0.284	1
2.	การจัดการเรียนรู้	3.707	0.685	มาก	4.782	0.456	มากที่สุด	0.281	2
3.	การวัดและประเมินผล	3.797	0.643	มาก	4.777	0.454	มากที่สุด	0.257	3
	เฉลี่ยรวม	3.753	0.647	มาก	4.794	0.447	มากที่สุด	0.274	

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนรายด้านย่อย

ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($M = 3.756$) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านการประเมินปัญหา ($M = 3.884$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2) สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.824$) ด้านการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.855$)

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ด้านการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา (PNI = 0.329) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา (PNI = 0.313) และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรด้านการระบุปัญหา (PNI = 0.308)

ด้านการจัดการเรียนรู้

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($M = 3.707$) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ใน

ลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาความรู้หลายสาขาวิชาโดยเน้นที่ทักษะด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา ($M = 3.969$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2) สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.782$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเรียนแบบกลุ่มย่อยโดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.855$)

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การประเมินปัญหา ($PNI = 0.341$) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การระบุปัญหา ($PNI = 0.339$) และ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาความรู้หลายสาขาวิชาโดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา ($PNI = 0.332$)

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($M = 3.797$) ด้านการวัดและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเนื้อหาความรู้หลายสาขาวิชาโดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา ($M = 3.928$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2) สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.777$) พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การระบุปัญหา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.841$)

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา ($PNI = 0.309$) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่การประเมินปัญหา ($PNI = 0.305$) และด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่ปฏิบัติการแก้ปัญหา ($PNI = 0.304$)

สรุปผลการวิจัย

1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในภาพรวม ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดรองลงมาคือด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลตามลำดับ

2) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ด้านปฏิบัติการแก้ปัญหา และสุดท้ายคือการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการระบุปัญหา

3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การประเมินปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการศึกษด้วยตนเองโดยเน้นที่การระบุปัญหา และสุดท้ายคือด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาความรู้หลายสาขาวิชาโดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา

4) ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่การประเมินปัญหา และสุดท้ายคือด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่ปฏิบัติการแก้ปัญหา

อภิปรายผล

1) ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1.1) ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดในภาพรวมของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน คือ การพัฒนาหลักสูตร แสดงว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้อย่างเป็นระบบในการจัดการศึกษา ใช้สำหรับเป็นแผนในการจัดการเรียนการสอน โดยมี ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มุ่งฝึกฝนนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรจะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีตั้งแต่ นักเรียน และช่วยให้ครูได้มีทิศทางในการสอน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนของการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวไว้ 5 ขั้นตอนได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความต้องการ 2. ตั้งวัตถุประสงค์ 3. เลือกและจัดระบบเนื้อหา 4. เลือกและจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ และ 5. สิ่งที่จะประเมินผลและวิธีการ เป็นไปได้ว่าในปัจจุบันโรงเรียนยังไม่ได้มีการปรับและพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยตรงตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งถ้าโรงเรียนต้องการจะพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา สถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวควรมีแนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เด็กอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553)

1.2) ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดของการพัฒนาหลักสูตรในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในรายช้อย่อย คือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา คือ การพัฒนาหลักสูตรให้นักเรียนสามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหานักเรียนได้ปฏิบัติ เปรียบเทียบความแตกต่างของผลหรือประโยชน์ที่ได้รับกับวิธีการแก้ปัญหานักเรียนเลือกกับวิธีอื่นๆ เป็นลำดับแรก

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนควรเพิ่มเติมในส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ องค์ประกอบของการพัฒนาหลักสูตร 6 ประการของสมพร หลิมเจริญ (2551) ที่ประกอบด้วย 1. แนวคิดหลักการของหลักสูตร เป็นการระบุแนวคิดสำคัญที่จะพัฒนาให้นักเรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการให้เกิดขึ้น 2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นการระบุความมุ่งหวังที่ต้องการให้นักเรียนมี คุณลักษณะหรือศักยภาพในด้านใดบ้าง 3. โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร เป็นส่วนที่ระบุโครงสร้างเนื้อหา หน่วยกิจกรรมที่จะนำไปกระตุ้นหรือเป็นเครื่องมือพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เพื่อสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ 5. สื่อการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ระบุสื่ออุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6. การวัดและการประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุกระบวนการรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบว่า นักเรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด และเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในบริบทนี้ควรเน้นความต้องการจำเป็นของสังคมหรือสถานศึกษา ที่ต้องการให้นักเรียนสามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหา การที่ประเด็นดังกล่าวมีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับสูงสุด เพราะการประเมินผลการแก้ปัญหาคือการให้ผลป้อนกลับในการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งถ้านักเรียนได้ทราบผลของการแก้ปัญหาแล้วก็จะเป็แนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในลำดับต่อไป โดยผู้บริหารจะต้องพิจารณาความต้องการจำเป็นของหลักสูตรสถานศึกษาที่ให้นักเรียนสามารถประเมินผลการแก้ปัญหาได้ ผ่านการหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูและเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใหม่

2) ลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

2.1) ลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดในภาพรวมของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน คือ การวัดและประเมินผล ซึ่งหมายถึงกระบวนการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงานของนักเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้เห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่จามจุรี จำเมือง (2552) ได้เสนอแนวทางไว้คือ 1. กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา 2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการการปฏิบัติและผลงาน 4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 5. พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นจุดที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญเพราะเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้และระดับของการพัฒนาศักยภาพในตัวของผู้เรียน โดยโรงเรียนได้มีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเน้นที่การประเมินตามสภาพจริง กระบวนการ การปฏิบัติและผลงานของนักเรียนที่มีการแสดงออกถึงทักษะการแก้ปัญหา

2.2) ลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดของการพัฒนาหลักสูตรในการบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินปัญหา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้หลักสูตรสถานศึกษาพัฒนา นักเรียนในด้านการประเมินปัญหาที่ได้พบ วิเคราะห์แยกแยะประเด็นปัญหาหลักและปัญหาย่อย ตลอดจน สามารถรวบรวมข้อมูลมาประกอบการแก้ปัญหาได้

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการประเมินปัญหาอยู่ แล้วซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดวัตถุประสงค์ของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกวัตถุประสงค์ คือ ความต้องการทางสังคม ความต้องการส่วนบุคคล พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดในนักเรียน และข้อบังคับ กฎ และระเบียบ เมื่อตั้งวัตถุประสงค์แล้ว ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ให้นักเรียนแสดงออกหรือปฏิบัติได้ การตั้งวัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องกับระดับความสามารถของ นักเรียน และต้องให้ความสนใจในเรื่องของเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก และกำหนดเวลา ซึ่งทำให้หลักสูตรของสถานศึกษาได้มีการกล่าวถึงเรื่องทักษะการประเมินปัญหาของนักเรียน ซึ่งนักเรียนแต่ละบุคคลก็จะมีระดับของการประเมินปัญหาที่แตกต่างกันออกไปตามความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนได้ปฏิบัติ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนมีเสรีภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นให้นักเรียนใช้การศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการประเมินปัญหา วัดและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นที่การวัดและประเมินผลจากการที่นักเรียนได้กำหนดเป้าหมาย และสามารถสร้างวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ความต้องการจำเป็นสูงสุดของการพัฒนาหลักสูตรคือด้านการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรด้านการประเมินผลการแก้ปัญหา ความต้องการจำเป็นสูงสุดของด้านการจัดการเรียนรู้ คือด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การประเมินปัญหา และความต้องการจำเป็นสูงสุดของการวัดและประเมินผลคือด้านการวัดและประเมินผลจากการใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้โดยเน้นที่การวางแผนแก้ปัญหา

1.2 ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนมีเสรีภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นให้นักเรียนใช้การศึกษาด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการประเมินปัญหา

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการตามแนวคิดการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนมีความต้องการจำเป็นสูงสุดของด้านการจัดการเรียนรู้ คือด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาด้วยตนเองโดยเน้นที่การประเมินปัญหาแยกแยะว่าสิ่งใดเป็นปัญหาหลัก สิ่งใดเป็นปัญหาย่อย ตลอดจนรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการแก้ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาผลของการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ผ่านการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการ

2.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการศึกษาระหว่างการศึกษาในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนกับการศึกษาในชั้นเรียนปกติ โดยเน้นที่การพิจารณาวัดและประเมินผลความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อที่จะได้นำมาพัฒนาในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนานักเรียนต่อไป

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงวิเคราะห์: Analytical Thinking* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- จามจุรี จำเมือง. (2552). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้คำถาม พัฒนาความคิด*. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุนทร สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, และ พรณิ สินธพานนท์. (2552). *นวัตกรรมกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- สมพร หลิมเจริญ. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต)*. สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swudis/Cur_Re_Dev/Somporn_L.pdf
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- โรงเรียนพญาไท. (2560). *ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนพญาไท*. [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนพญาไท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.